

FRÁSÖGN

af þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins í Qaqortoq 15.–17. júní 2021.

Af hálfu Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu fundinn Steinunn Þóra Árnadóttir, formaður, Ásmundur Friðriksson, Kristrún Frostadóttir, Þórarinn Ingi Pétursson og Jakob Frímagn Magnússon, varamaður, ásamt Bylgju Árnadóttur, alþjóðaritari.

Þemaráðstefna Vestnorræna ráðsins var haldin í Qaqortoq á Suður-Grænlandi og bar yfirskriftina *Framtíðarmöguleikar ungs fólks á Vestur-Norðurlöndum*. Frummælendur voru Stine Egede, sveitarstjóri í Kujalleq, Kim Kielsen, formaður Vestnorræna ráðsins, Lulu Ranne, varaforseti Norðurlandaráðs, og Hjalmar Dahl, formaður *Inuit Circumpolar Council* á Grænlandi. Loftslagsmálin og áhrif þeirra á líf ungmenna voru ræðumönnum ofarlega í huga og einnig áhrif samkomutakmarkana í tengslum við baráttuna gegn COVID-19. Bent var á mikilvægi þess að ræða ekki aðeins um ungmenni heldur einnig við þau.

Eva Dögg Davíðsdóttir, fulltrúi Norðurlandaráðs æskunnar, hélt erindi um loftslagsréttlæti og hringrásarhagkerfið. Hún benti á að langt væri í land með að ná markmiðum Parísarsamkomulagsins um að halda hækkun meðalhita á heimsvísu undir 2° C. Þá yrði hækkun meðalhita á norðurslóðum um þrisvar sinnum meiri en hækkun hita á heimsvísu með gríðarlegum áhrifum á vistkerfi norðurskautsins. Allt of lítil fjárfesting væri í orkuskiptum. Eva Dögg sagði mikilvægt að gefa ungmennum raunveruleg tækifæri til að taka þátt í stefnumótun í loftslagsmálum og leggja til lausnir, ekki aðeins bjóða þeim að vera með ávörp á tyllidögum. Iluuna Sørensen, nemandi við Álaborgarháskóla og fulltrúi ungmennasamtaka norðurslóða (e. *Arctic Youth Network*), sagðist oft beðin um að segja frá sinni persónulegu upplifun af loftslagsbreytingum. Grænendingar sæju breytingarnar mjög skýrt og frásagnir íbúa norðurslóða væru mikilvægar til að renna stoðum undir hina vísindalegu umræðu. Eftir nokkra áratugi yrði aðeins hægt að skynja skriðjökla eða hafís í gegnum frásagnir. Einnig flutti ávarp Guðrún í Jákupsstovu, doktorsnemi í samtímabókmenntum við Háskólann í Bern. Kristrún Frostadóttir tók þátt í pallborðsumræðum í kjölfar erindanna og ítrekaði mikilvægi þess að fá ungt fólk inn á þing. Hún tók undir með Sørensen um mikilvægi sagna í baráttunni við loftslagsbreytingar og benti á að almenningur ætti miklu auðveldara með að skilja persónulegar sögur en þurrar tölur og staðreyndir. Þá væri nauðsynlegt að vinna að réttlátum grænum umskiptum og tryggja að fátækari ríki þyrftu ekki að dragast aftur úr efnahagslega.

Í umræðum um ungmenni, sjálfsmynd og samfélag á Vestur-Norðurlöndum fluttu erindi Beinir Bergsson, rithöfundur, og Vivi Vold, doktorsnemi við Ilismatusarfik-háskólann í Nuuk og University of California í Davis. Bergsson fjallaði um geðheilsu ungmenna á Vestur-Norðurlöndum og hvernig hægt væri að nýta söguskrif sem meðferð í kjölfar áfalla. Ljóst væri af biðlistum eftir geðgreiningu meðal unginga í Færeyjum og á Íslandi að bæta þyrfti þjónustuna. Hann sagði frá eigin reynslu og benti á gildi þess að heilbrigðisstarfsfólk hlusti á sögur sjúklinga af áföllum sínum. Vold fjallaði um hvernig skilgreining á þekkingu væri ólík milli menningarsamfélaga. Í menningu frumbyggja væri þekking t.d. álitin fara í hring en á Vesturlöndum væri litið á þekkingu sem línulega. Á nýlendutímanum hefði verið litið niður á þá þekkingu sem til var í samfélögum frumbyggja en mikilvægt væri að nýta alla þá þekkingu sem til væri. Í pallborðsumræðum sagði Steinunn Þóra Árnadóttir nauðsynlegt að skoða samfélagið í heild til að skýra versnandi geðheilsu ungmenna. Tækniþróun og aukinn hraði samfélagsins hefðu þar mögulega áhrif og einnig samfélagsgerðin.

Í umræðum um ungmenni, menntun og hreyfanleika á Vestur-Norðurlöndum fluttu erindi Beinir Bergsson, rithöfundur, og Svava Þóra Árnadóttir, nemandi í Norður-Atlantshafsbekknunum – NGK. Bergsson fjallaði um hvernig hægt væri að bæta samband Íslands og Færeyja. Hann benti á að Færeyingar sem flyttust til Íslands til að stunda háskólanám stæðu frammi fyrir fjölmörgum

tæknilegum áskorunum sem hægt væri að leysa með góðum vilja. Einnig væri tungumálið fyrirstaða og hvatti hann til þess að vestnorrænu löndin byðu upp á aðgengilegt nám í tungumálum nágretta sinna. Svava Þóra sagði frá reynslu sinni og samnemenda sinna af því að tilheyra fyrsta Norður-Atlantshafsbekknun, hópi ungmenna frá Íslandi, Færeyjum og Grænlandi sem stunda nám í löndunum þremur til skiptis. Hún sagði námið einstakt tækifæri til að kynna grænlensku og færeysku samfélagi, menningu og tungumáli. Í pallborðsumræðum benti Kristrún Frostadóttir á að val ungmenna á háskólanámi stýrðist óhjákvæmilega af því hvað væri auðvelt og hagkvæmt. Þannig væri hátt farmiðaverð í flugi milli landanna þriggja ákveðin fyrirstaða fyrir því að auka samgang milli ungmenna í löndunum.

Steinunn Þóra Árnadóttir flutti lokaávarp ráðstefnunnar. Hún þakkaði ráðstefnugestum fyrir innlegg sín og fagnaði metnaðarfullri dagskrá. Leitun væri að mikilvægari umfjöllunarefnum en stöðu ungmenna í löndunum þremur. Vissulega væru áskoranir landanna þriggja ólíkar en það væri þó margt sem þau ættu sameiginlegt. Vestnorræna ráðið myndi halda áfram að finna mögulega fleti á samstarfi um málefni ungs fólks á Vestur-Norðurlöndum.

Í kjölfar ráðstefnunnar hélt Vestnorræna ráðið innri fund sinn. Meðal umræðuefna voru drög að nýjum ályktunum ráðsins, sem lagðar verða fram á ársfundi í ágústlok. Einnig var rætt um hvernig hægt væri að bæta framfylgd ályktana Vestnorræna ráðsins á vettvangi ríkis- og landsstjórna vestnorrænu landanna. Meðlimir forsætisnefndar sögðu frá fundi um málið sem haldinn var í utanríkisráðuneytinu í Reykjavík í júní 2022, en fundinn sátu fulltrúar Vestnorræna ráðsins og fulltrúar ríkis- og landsstjórna vestnorrænu landanna.

Sérnefnd Vestnorræna ráðsins um málefni norðurslóða fundaði samhliða þemaráðstefnunni, en þar situr Kristrún Frostadóttir fyrir hönd Íslandsdeildar. Sérnefndin skipulagði þátttöku sína á Hringborði norðurslóða (e. Arctic Circle) í Nuuk í ágústlok og ræddi starfið framundan. Kristrún var einnig kjörin formaður sérnefndarinnar fram að næsta ársfundi ráðsins.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu <https://www.vestnordisk.is/>.